

Työ muuttuu, katoaako turvallisuus?

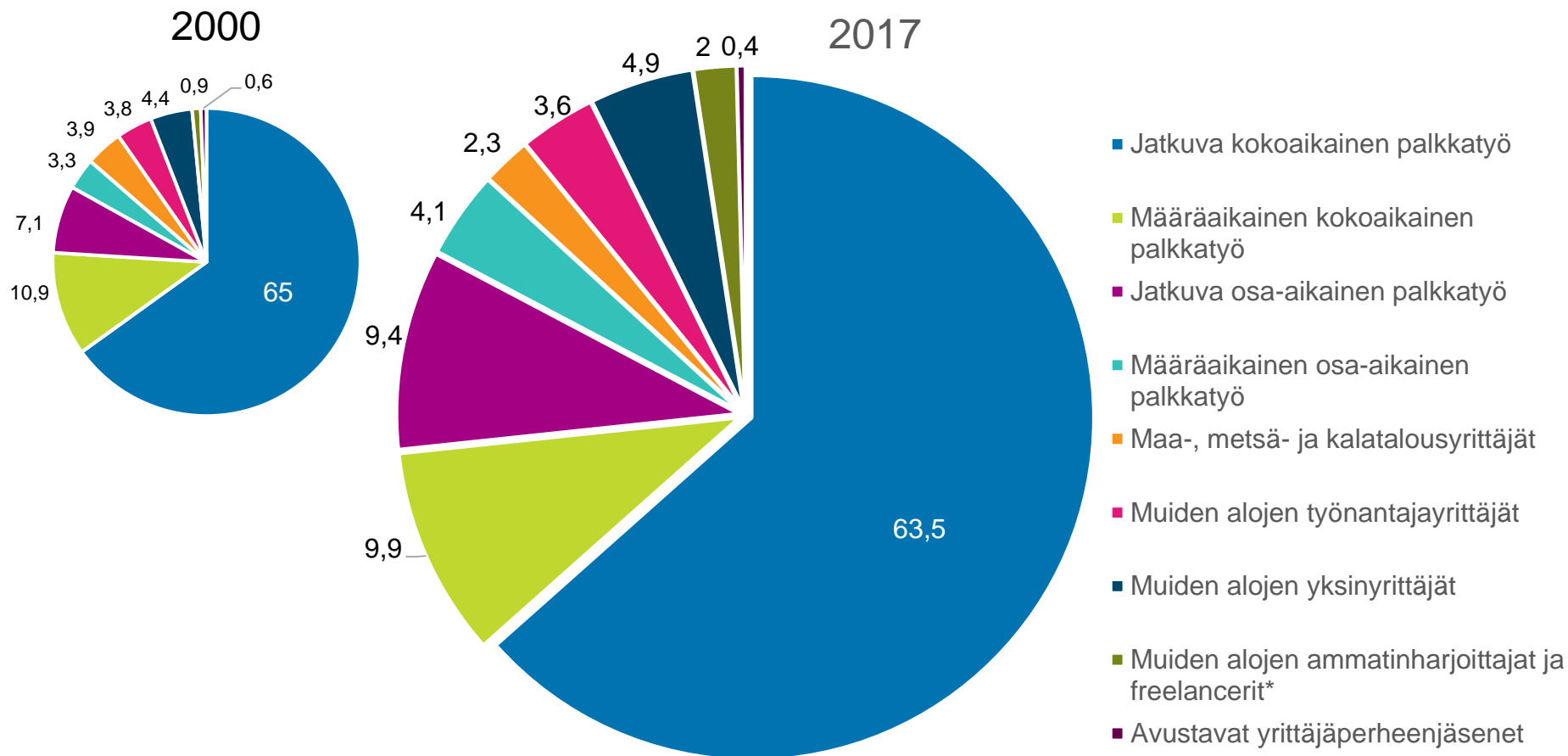
Eduskunta turvallisuuden tekijänä 28.11.2018

Hanna Sutela
Erikoistutkija, YTT

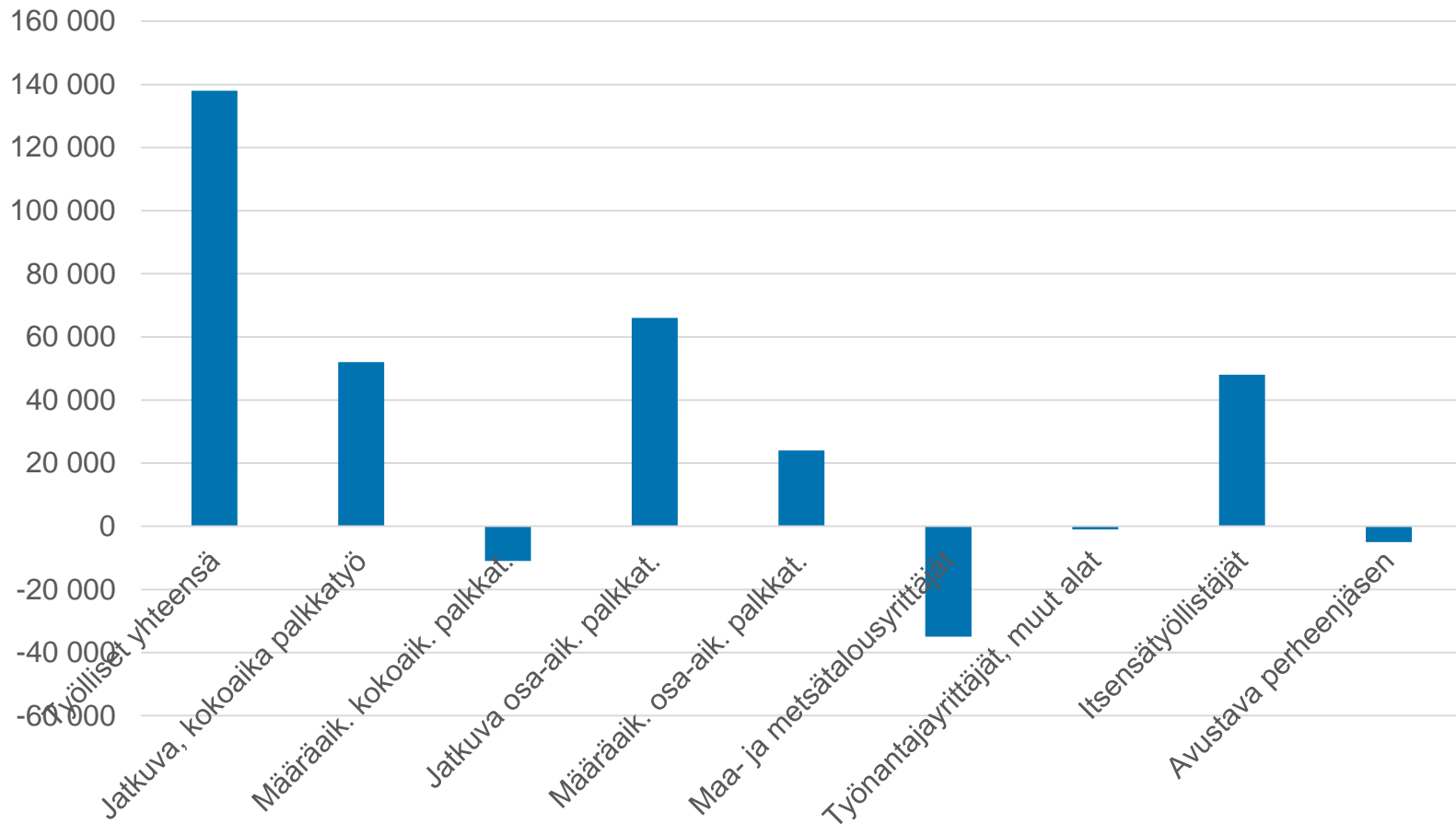
- Työn teon muodot tilastoissa
- Työn epävarmuus käsitteenä
- Palkansaajien kokema työn epävarmuus
- Itsensätyöllistäjät
- Työn digitalisaatio

Työnteon muodot 2014, 15–74-vuotiaat työlliset

Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

Työn teon muotojen lukumäärällinen muutos 2000–2017, 15–74-vuotiaat työlliset, henkeä Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

Nollatuntisopimukset

- 4 prosenttia 15-64-vuotiaista palkansaajista nollatuntisopimuksella 2014
- Valtaosa nuoria, valtaosa osa-aikatyössä
- n. 80 000 henkeä

Alustatyö

- 0,3 prosenttia 15–74-vuotiaasta väestöstä oli hankkinut edellisten 12 kuukauden aikana *vähintään yhden neljäsosan* ansiostaan erilaisten digitaalisten alustojen kautta vuonna 2017
- Heistä noin puolella ansioiden lähde oli käytetyn tavaran tai ajoneuvojen myyntialusta
- n. 14 000 henkilöä.

Kansainvälinen ammattiasemaluokitus uudistuu

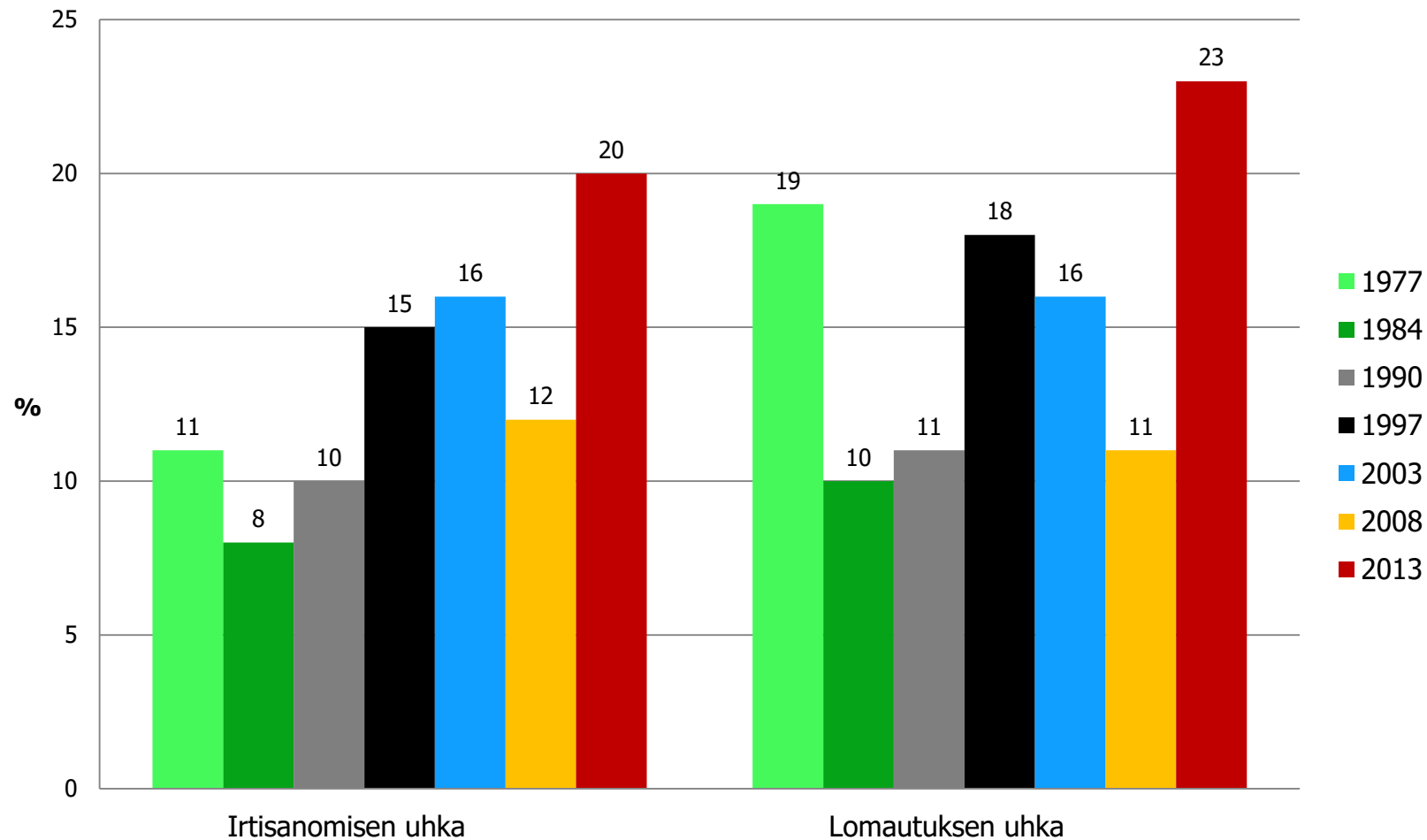
- ILO:n Kansainvälinen ammattiaseman luokitus ICSE-93
- Dikotomia: palkkatyö – yrittäjätö
- ICSE-93 ei enää riittävä työkalu työmarkkinamuutosten ja työn uusien muotojen kuvaamiseen
- ICLS 2018 hyväksyi uuden luokituksen ICSE-18
- Kaksi rinnakkaista luokittelutapaa:
type of authority: independent vs. dependent workers
type of economic risk: pay vs. profit
- Uusi luokka: dependent contractors (dependent, for profit)
- Täytäntöön panto vie vielä vuosia

Työn epävarmuus

- - **Objektiivinen** tilanne ⇔ **subjektiivinen** kokemus
- - **Määrällinen** epävarmuus (työpaikan menetys)
⇔ **laadullinen** epävarmuus (työhön liittyvien tärkeiden ominaisuuksien muutos)
- Työn menettämisen **seuraukset**
- ⇒ Job ⇔ employment insecurity
- ⇒ Oma työllistyvyys (employability)

Palkansaajien kokemia epävarmuustekijöitä

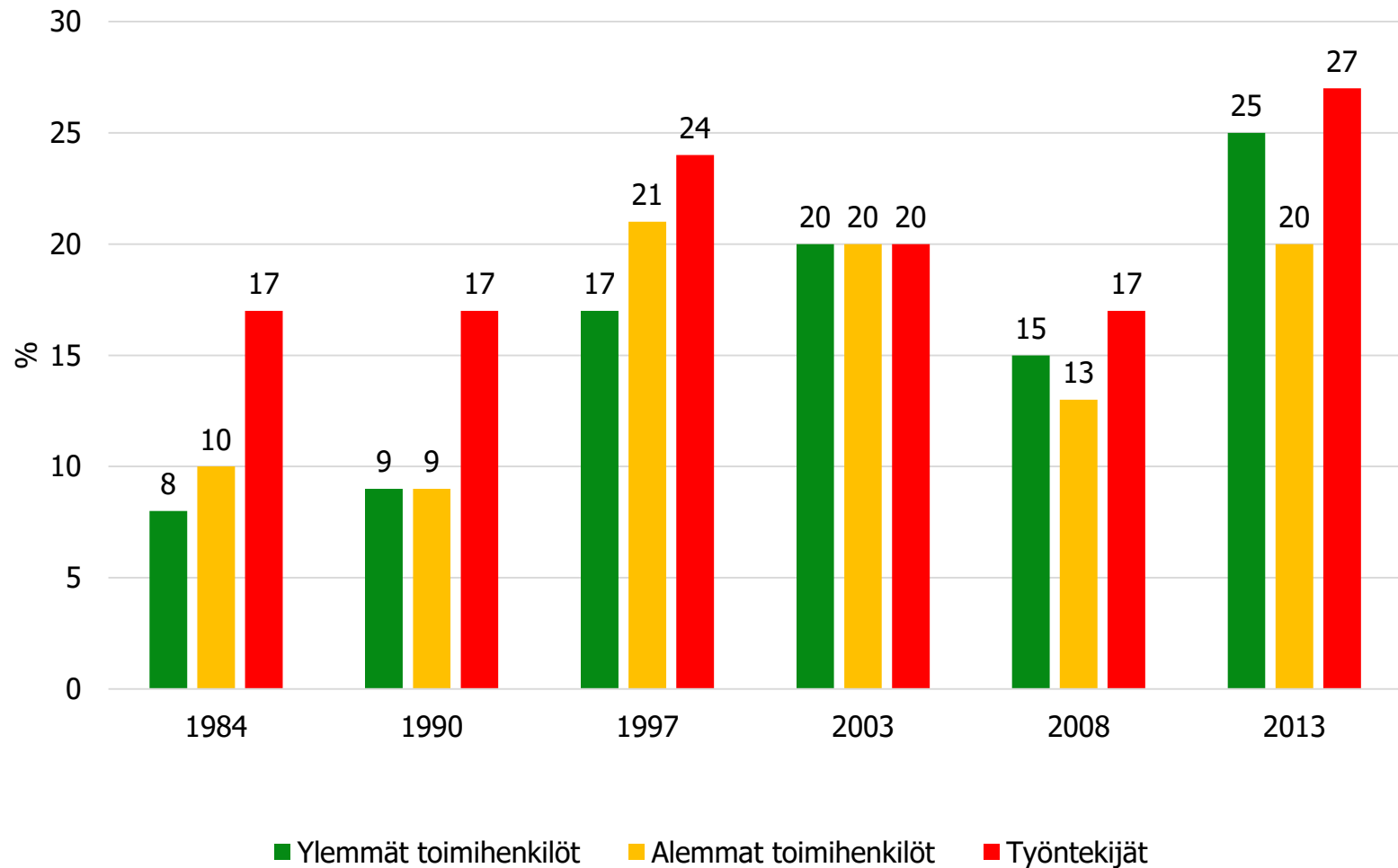
Työolotutkimus 1977-2013, Tilastokeskus

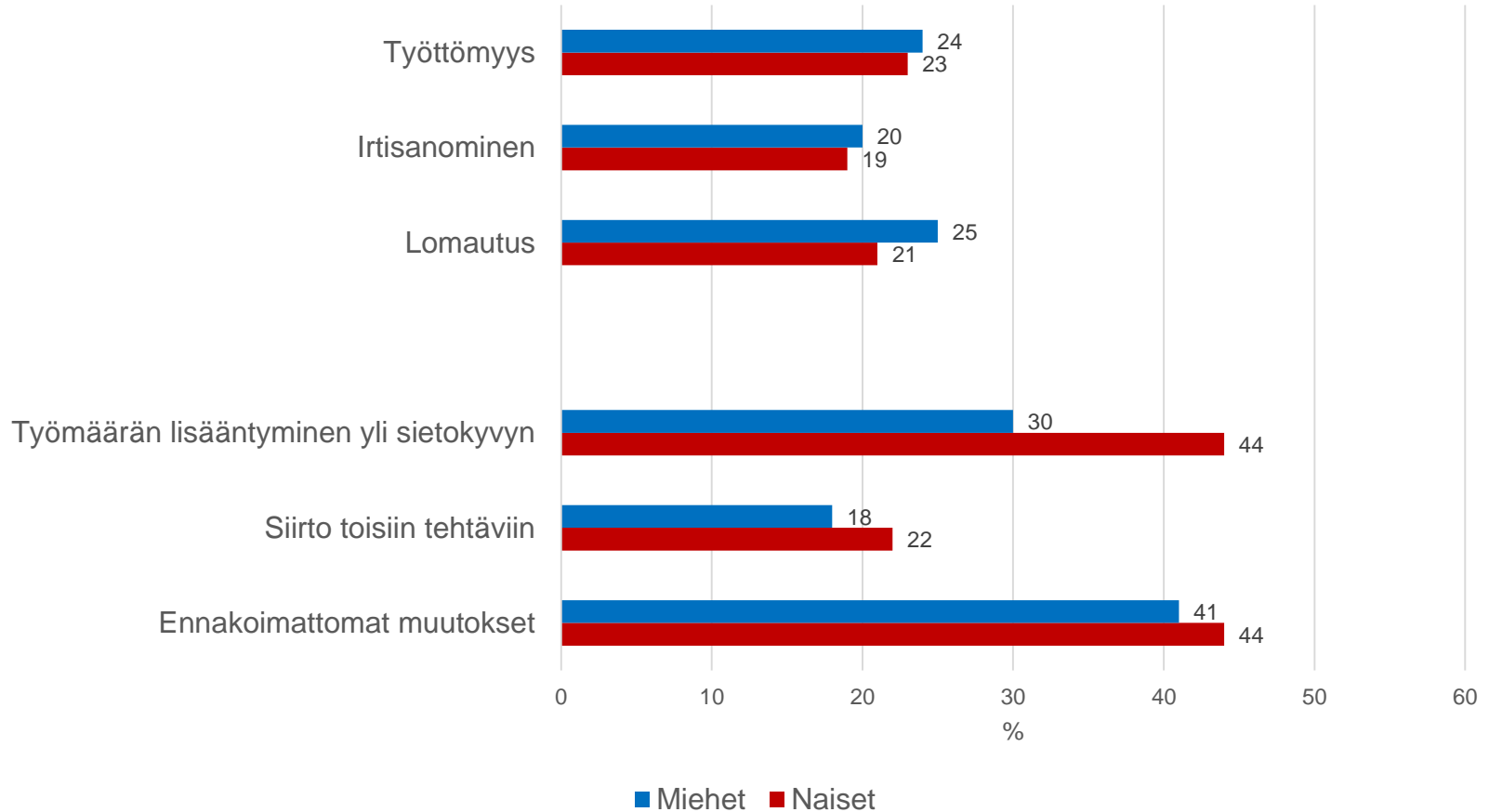
Työttömyyden uhka

Palkansaajat sosioekonomisen aseman mukaan Työolotutkimus 1977-2013, Tilastokeskus

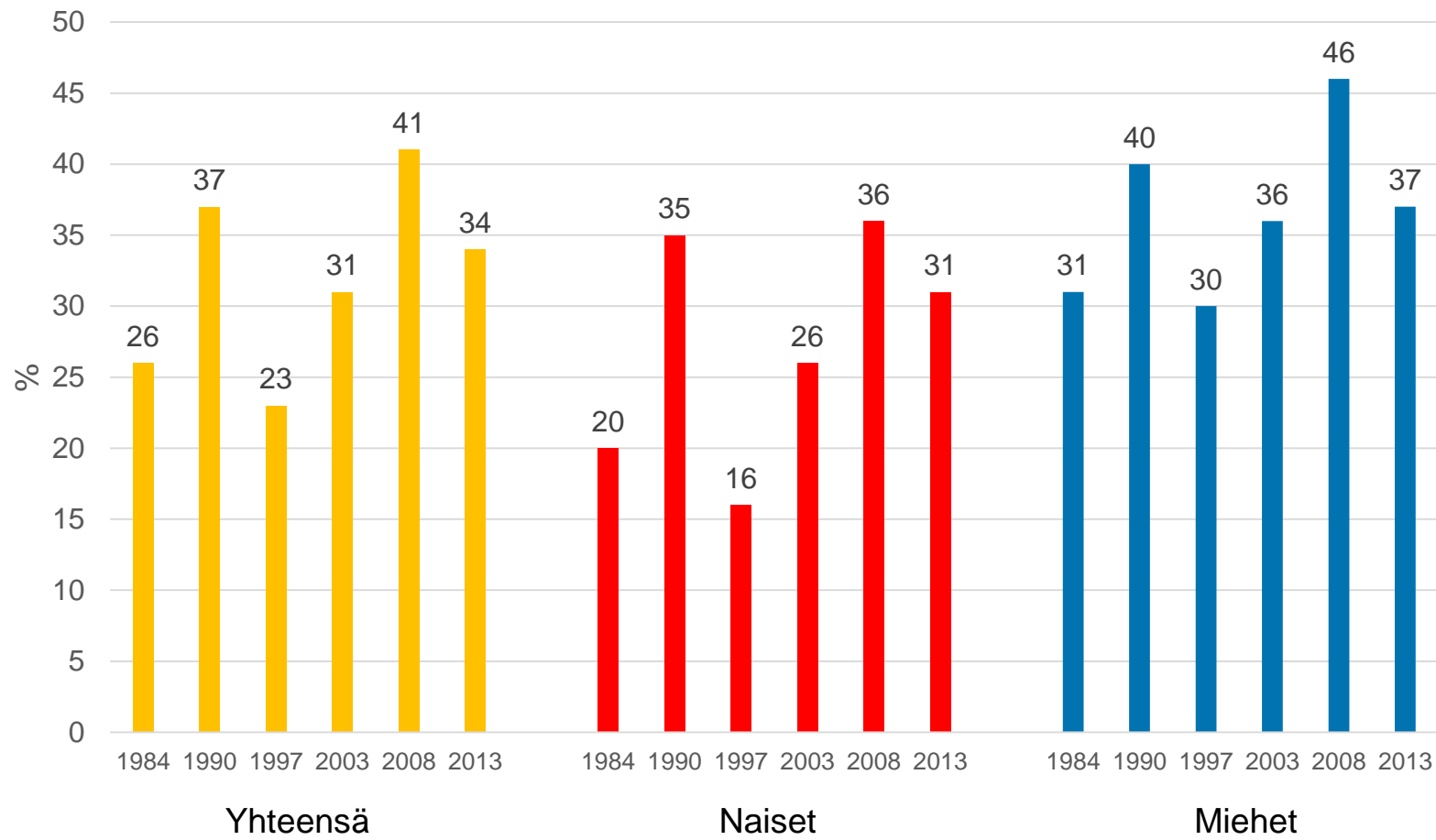
Kokee uhkana työssään

Palkansaajat sukupuolen mukaan, Työolotutkimus 2013

Mahdollisuus uuden työpaikan hankkimiseen

Pitää mahdollisuuksien hyvänä, palkansaajat, Työolotutkimukset 1984-2013

Itsensätyöllistäjät 2013

- Trendinomaisesti kasvava, heterogeeninen ryhmä työmarkkinoilla
- Toimeentulon tilkkutäkkimäisyys, ansiot eri lähteistä (40 %)
- Noin 20 % ryhtynyt yrittäjäksi olosuhteiden pakosta
- Noin joka viidennes toimisi mieluummin palkansaajana
- Tulojen epäsäännöllisyys, huoli töiden ja toimeentulon riittävydestä (20-30 %)
- Tietämys sosiaaliturvasta heikko, kokemus sen toimivuudesta huono
- Asemaa määrittelee vahvasti oma neuvotteluasema (27 % heikko)
- Palkansaajiin verrattuna työn kuormitus suurta, mutta työn imu vahvaa

Työn digitalisaatio –

Työolotutkimuksen 2018 esihaastattelut kesällä 2017 (n=16)

- muuttaa työn kuvaa, sosiaalisia suhteita, työn ajan ja paikan käsitystä
- poikkeuksellisen nopea muutos punoutuu lähes näkymättömästi työn arkeen
- käytännössä kukaan tai mikään työn osa-alue ei säästy
- työpaikan arjessa mukana pysyttely edellyttää jatkuvaa aktiivista oman osaamisen reflektointia ja vastuunottoa itsensä kehittämisestä
- ammatillinen osaaminen ei riitä, osattava myös teknologia ja metataidot (muuntautumiskyky, ongelmaratkaisu, yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot, paineen- ja epävarmuudensietokyky, oman työn johtaminen)
- Etätyö ja some hämärtävät työn ja vapaa-ajan rajaa => oma vastuu huolehtia jaksamisesta, rajoista, palautumisesta
- Miten pärjäävät matalasti koulutetut, heikoista lähtökohdista työelämään pyrkivät tai kognitiivisista vaikeuksia omaavat?
=> Kaikilla ei ole kykyä tai osaamista vastata nyky-työelämän vaatimukseen oman työn johtamisesta, omasta kehittämisestä tai itsereflektiosta

Työelämän psykologinen sopimus muutoksessa

- Työntekijän subjektiivinen käsitys omaan työsuhteeseen kuuluvista oikeuksista ja velvollisuuksista; työntekijän ja työnantajan välinen vaihto
- Työelämän ”vanha” psykologinen sopimus: työnantaja tarjoaa turvaa ja jatkuvuutta työntekijän työpanoksen vastapainoksi
- ”Uusi” psykologinen sopimus
työnantaja tarjoaa mahdollisuuden kehittyä ja hankkia valmiuksia ja osaamista, jotka parantavat työntekijän työllistyvyyttä tulevaisuudessa

Tulossa Tilastokeskuksesta

– Yrittäjät Suomessa 2017

- tiedotustilaisuus ja raportti 14.12.2018
- kartoittaa yrittäjien työtilannetta, työoloja ja toimeentuloa

– Nollatuntisopimukset

- julkistus 9.5.2019
- vuoden 2014 tietojen päivitys

– Työolotutkimus 2018

- tulokset julkaistaan joulukuussa 2019
- uutta tietoa mm. työn epävarmuuden kokemisesta ja työelämän digitalisaatiosta

Luettavaa

- Sutela Hanna & Lehto Anna-Maija (2014) [Työolojen muutokset 1977-2013](#), Tilastokeskus
- Pärnänen Anna & Sutela Hanna (2014) [Itsensätyöllistäjät Suomessa 2013](#), Tilastokeskus
- [Noin 0,3 prosenttia suomalaisista sai vähintään neljäsosan ansioistaan digitaalisten alustojen kautta vuonna 2017](#), Työvoimatutkimus, Tilastokeskus, 5.3.2015
- [Noin 83 000 palkansaajalla on nollatuntisopimus](#), Työvoimatutkimus, Tilastokeskus, 5.3.2015
- Lukkarinen Henri (2018) [Vastentahtoiset osa-aikatyöt yleistyneet 2010-luvulla](#), Tilastokeskus
- Keyriläinen Marianne & Sutela Hanna (2018) Suomalaisten palkansaajien kokemuksia työn digitalisaatiosta, Työelämän tutkimus 4/2018 (tulossa joulukuussa 2018)
- Pärnänen Anna & Sutela Hanna (2018) Yrittäjät Suomessa 2017 (tulossa 14.12.2018)
- Pärnänen Anna (2015) [Nollatuntisopimukset – epävarmuutta vai toivottua joustoa?](#)
- Pärnänen Anna (2018) [Tunnin työllä työlliseksi – valetyöllisiäkö tilastoissa?](#)
- Sutela Hanna (2018) [Alustatyö on tullut jäädäkseen – kuinka mitata sitä?](#)
- Sutela Hanna (2018) [Ammattiaseman luokitus uudistuu tsunamin lailla – jako itsenäisiin ja epäitsenäisiin työntekijöihin](#)

Kiitos!

Hanna.sutela@tilastokeskus.fi

Tilastokeskus

Classification of status based on type of Authority/dependency (ICSE-18-A)

Independent workers

A Employers

- 11 Employers in corporations
- 12 Employers in household market enterprises

B Independent workers without employees

- 21 Owner-operators of corporations without employees
- 22 Own-account workers in household market enterprises

Dependent workers

C Dependent contractors

- 30 Dependent contractors

D Employees

- 41 Permanent employees
- 42 Fixed-term employees
- 43 Short-term and casual employees
- 44 Paid apprentices, trainees and interns

E Contributing family workers

- 51 Contributing family workers

Classification of status based on the type of economic Risk (ICSE-18-R)

Workers in employment for profit

F. Operators of household market enterprises

12 Employers in household market enterprises

22 Own-account workers in household market enterprises without employees

C Dependent contractors
30 Dependent contractors

E Contributing family workers
51 Contributing family workers

Workers in employment for pay

G. Owner-operators of corporations

11 Employers in corporations

21 Owner-operators of corporations without employees

D Employees

41 Permanent employees

42 Fixed-term employees

43 Short-term and casual employees

44 Paid apprentices, trainees and interns